

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:o 46.

Götheborgske

Spionen.

Lördagen, den 12 November 1768.

Slutet af N:o 45.

Hvad vidare Patriotisme widkommer; så är den onådeligen renast, beständigast och säkrast, som bygges på dessa 2 grunder: Folkets almånna uplysning, eller förnuftets bruk, å ena sidan, samt alfwarlig Gudsfruktan å andra. Fattas den första; så omgås våra wålmenande Patrioter med idel, så kallade, Kannestöperi-förslager, samt göra 'oredor och willa af luttet wålmening. Ja! har icke upror ofta på det sättet upkommet? Men åter: är Patrioten wål uplyst och förnuftig, men känslolös af Religions-ömhety, så faller han lätt på at befordra laster, och glömmet ofta at wara tillika en människo-wån. Han befordrar folkets nåringar, under det han skämmer des sedes: han bygger barn-hus, men ser igenom finger med kättjan, som upfyller dem med uslingar; han har intet samwete at styrka til Monopolier och Polyopolier, med flera familjers un-

dergång, då han ser sig kunna skaffa Riket en national-winst: han straffar, (som billigt är) oordningar och Stads-brott; men allt för blodigt, lik en håstig orcan, som wäl renskar den oreana luften, men bryter tillika ned husen, o. s. w. Hvem ser icke at sådant förekommes, om den nitiske Patrioten är tillika Christen?

Men at et slags, det Almåna nyttig, fast än icke lika nyttigt, Patriotisme kan gif was, åfwen hos sådant folk, som hafwa förderwad religion, och fölgakteligen ej rått Gudsfruktan, witna de-gamle Kommersta och Gråkiska Republiker, som woro så fulla af nitiske och behjertade Patrioter, som en del af wåra nu warande Europeiska stater äro fulla af egennyttige och sege welkingar.

Doct är det twist, at fastän Patriotisme ej har oumgångelig förbindelse med det ömma och werkande i Christna religionen; så har den doct förbindelse med Sederna, i hwilka den fordrar manlighet, måttelighet, tarfvelighet, begårelse efter en rätt åra, samt urfsilning och belöning för förtjenst. Hvem wil undra på, at Patrioter äro rare, där de urstrattas och föraktas, såsom wurmaktige och ångslige Bedanter. Detta sker wisseligen bland et förderfwade Folk; d. å. et sådant, där föråldrarne, förswagade af osrdentligheter och wållustar, framsöda ännu weligare barn, som aldrig få se, aldrig öfwas i något manligt, eller något, som hårdar kroppen och adlar sinnet: där de
wånjas

wånstas at fördrakta en Landtmans tarfswelighet,
 en arbetares swett, en ämbetsmans hufvuds-
 bråk och magra lön, en tänkande själs odling
 m. m.: men i det stället wårdera Klåde-
 präst, equipager, Förs- och Fällare-
 läckerheter, let och ras ic. Frukten blir at
 wållustarna föda fattigdom för alle
 dem, som ej hafwa tillfälle (jag wil ej
 säga samwete, ty det kan näppeligen
 verka inom så wecklige och lågtänkan-
 de själar,) at taga igen sit de quoi af
 ofskälighet, wingleri, ocker, almånna
 werks försmällingar, bonde-
 präskningar o. m. s. När almånna
 eländen af dyr tid, ofstadiga werel-
 och waru-pris och mera dylikt
 öfwerfalla sådant folk, uptråckes
 skrik och bitterhet emot lagar och
 almånna författningar, hwilka de
 desutan i sit sjelfswäld ifrån
 barndomen ej wandt sig wid at
 widare lyda, än enskilda
 interesset och maktlig-
 heten medgifwer. Hvem undrar at
 Rimbetsmän bland så förderfwadt
 folk, tvingade af fattigdom,
 (som åter försökes af det de
 wilja med sin lilla lön
 lysa i pråkt och wällesnad
 lika med prunkande
 proprietärer, öfwer hwilka
 de hafwa rangen,) tvingas
 til muter, domstols-
 chicaner, slathet emot
 de rikare, och hårdhet
 emot de fattigare?
 Hvem undrar at den
 fattiga menigheten,
 på hwilken tyngden
 omsider faller, suckar
 under fattigdom och
 förtryck, samt fattas
 kallsinthet emot
 högsta Regeringen,
 då det likwål ej är
 högsta Regeringens
 skuld at de billigt
 sucka; utan deras,
 som ej låta dem få
 frukten af Regeringens
 goda lagar och ordn-
 gar.

gar. Hwem undrar, at bland sådant folk finnas de, som helt afsvarligen tro, at det intet är synd at snilla Cronan i sin tull och skatter, liksom Cronan eller Regeringens Fiscus singo sina penningar, äfwen så lätt, som man tar watten ur en outöselig sjö, och icke måste taga fylnaden i Stadsbristen af fattige undersätare, af hwilka många, för skatter skul, så undraga sig och sina barn en del af sin trålsamt vunna brödbita, och kanske ändå blifwa utpantad. Männe wäl et Folk af så förskända seder kan lätt alstra Patriotter? Eller om desse kunde händelse wis alstras, männe de i ämbeten, där de bäst behöfwas, befordras, då de ej hafwa samwete at muta och wingla? Nej! slutet af alt detta blir, at utan Borgerlig sedighet och afsvarsamhet består ingen Patriotisme.

Jag kommer nu til det tredje, som bör utmärka et dygdigt folk, näml. **Människjörleik.** At utröna om den fins hos et Folk, är intet swårt. Den, äfwen som des råttamoder Gudsfruktan kännes minst af hwad smickran eller wälment höfslighet talar i loffkrifter från Drycket, eller i panegyriquer från Cathedren, ja ofta från Prädikstolen. Nej, wissare kännes människjörwännen igen, om man går in på Barnhusen, Hospitalen, Fattighuset och Lazarettet, och finner där något betydande antal uslingar ömsint stötas, regeras och underhållas, icke af sådana medel och råntor, som man wid Riksdagarna och eljest pläderat från Cronan och publicum; utan af pri-
vatorum

vatorum testamenten och gånvor: vidare, om
 husfattige efterses och hjelpas, både til själs
 och Kropps störrel; om näringarne så fördelas,
 at desse, så wäl som fattiga Enkor, Pupiller
 och andra torftige få tilfålle, at med anständi-
 ga arbeten och slögdande något förtjena; om
 olyckelige af wädeldar få brandstöl; om fatis-
 ga Brudepar få hjelp til boupsättning och an-
 wifning til förtienst; om prämia polypädalias
 utdelas, eller at torftiga och årliga hjonslag få
 hjelp, när barnhopen ökes, så at de må anse
 sin afstighet som en Guds wälsignelse, och icke
 som en tunga; om til dessas barn Fri-
 uprättas o. m. s. som et Gudfruktigt eller öm-
 sint folk lätteligen påfinner, efter omständig-
 heterna. Men hwaräst desse barnhertighets
 anstalter saknas, eller ej finnas efter wälwägan;
 hwaräst man gladt utgifwer öfwerflödiga pen-
 ningar til prakt, spel, lekar och wällustar; men
 det gunstiga Herrskapet är intet hemma, eller
 åtminstone intet wid nådigt humeur, när stam-
 boken eller de fattiges sammanffots listor kom-
 ma; hwaräst den fattige ligger i Kalla winds-
 loftet, ja på aatan och döer af swält och köld;
 medan den rike i närmaste hus uti sin siden-
 tngs sepha och sång döer lika eländigt, men af
 fetma, mat-colique och wällesnad o. s. w. där
 bor et hårdt, barbariskt och mörkt folk. Dock
 är det besynnerligt, at äfwen ibland sådant folk
 regerar et spöke, som de fortänkande tro wara
 den rätta människo-ömheten.

försvaras wål den statthet, som man ser somligeståds hos dem, som skola beifra de billigaste Regeringens Förordningar emot öfwerflöd, lurenträgerier, sjelfswåld, försnitningar, och mera dylikt? Jo, det heter: man är förmälet människjo-m, at göra lagbrytaren med sin famille olyckelig.

Efter denna almånna Inledning, til at döma om et Folks Seder, wil jag nu granska Sederna inom Sidsheborgs Stift, först i Ståderna, sedan på Landsbygden.

Stads Nyheter.

Inkomne äro Skepparne John Young ifrån Barth med barlast, Besnard ifrån London med litet packhusgods, A. N. Hög ifrån Newry med snör, Robert Burn ifrån London, John Walker ifrån Leaven, John Simpson ifrån Glasgow, Peter Blackaller ifrån Hamburg, alla med barlast, Cornelis Kemts ifrån Hamburg med ekwirke och litet packhusgods, William Mackie ifrån Newbourg med barlast, James Birrell ifrån Burtat Island med stenfel, Fried. Zundell ifrån S. Ybes med salt och litet frukt.

Utgångne äro Skepparne Henrey Raas til Zeland, Herman Hoffstedt til Hamburg, Donald Ross til Zeland, Paul Volk. Biffer til Hamburg, Henrich Haesloop til Bremen, W. Oterdahl

Oterdahl til Madera, Contr. Wischhusen til Bremen, och Peter Subbe til Hamburg, alla med fill.

Vinter Tings Terminerne uti Herr Eagsman och Håradshöfdingen Niclas Brunieansons Domsaga, för år 1769: Med Askimbe och Östra Hisinge Hårader uti Gästgäwarsgården Kårra den 16 nästkommande Januarii, med Inlands Torpe Hårad i Holms Gästgäwarsgård den 1 därpå följande Februarii, med Inlands Ödöre Hårad uti staden Kongelf den 8 i samma månad, och med Västra Hisinges Hårad äftven i staden Kongelf den 15 i berörde månad.

Kyrko-tidningar

I Domkyrko = Församlingen födde 3 Gossor och 6 Flickor-barn. Döde Enroullerings Båtsmannen Anders Wetterström, af tårande sjukdom och 2 barn af feber.

I Kronhus = Församlingen födde 7 barn. Wigde Soldaten Christian Friedrich Alf och Christina Backman. Döde 4 barn af magssjuka och slag.

Framkommer til Catechismi-Förhör: Måndagen Stora Hamnegatans Note. Tisdagen Köpmansgatans Note. Onsdagen Sillegatans Note. Torsdagen Kronhusgatans Note.

Kundgörelser.

Bästa sort Singelstet fensterglas eller Londons fronglas

Kronglas samt Carolina risgryn i partie, finnes til köps hos Herr Nils Lurdwall för billigt pris.

På Tisdagen, eller den 15 dennes, kommer på Auctions-kamaren at försäljas surmjölks ost, som dagen förut kan beses hos Herr Carl D. Svensson.

Den 30 i denne månad, kl. 10 föremiddagen, blifwer hos Herr Casser Margraf, i Sienka huset på stora hamnegatan, Auction hållen på afledne Vice-Pastor Siegfroods wackra Boksamling.

3 Fru Elisabet Brusewitz hus wid lilla Torget, äro 2ne Salt-bodar lediga för dem som ästunda de samma emot billig hyra.

Swänne täcka öfwer-rum, uti et wäl beläget hus på Kongsatan, kunna genast emot hyra tilträdas. De ärbållas, efter ästundan, med eller utan meubler.

Hos Herr Peter And. Flodin finnes insaltat ox- kött i half-runnor mot billigt pris.

Hos Herr Lars Kähre äro nyligen inkomna Virginiska tobaksblader, Ungelskt solläder och Ungelskt surmjölks samt Hollstens ost, som, utom andra waror, för bästa pris säljas i partie.

Et på stora Warholmen beläget Sill-trankoterie, bestående af 16 alnars längd och 12 alnars bredd, med sit fullkomliga Inventorium, bestående af allehanda redskaper til trankotning, samt, uti bygningen, 2ne stycken stora in-nemura: e koppar fetlar och 2ne järnqrör med trä upböge, blifwer den 23 nästkommande Novemb. som är en onsdag, kl. 10 föremiddagen, under offentlig utrop upå stället stora Warholmen försäldt.